

36592 Defensienota 2024 - Sterk, slim en samen

Nr. 23 Brief van de staatssecretaris van Defensie

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2025

Hierbij bied ik u de 'Digitale Transformatie Strategie' (DTS) van het Ministerie van Defensie aan.

Aanleiding

In de Defensienota 2024 'Sterk, Slim, Samen' wordt de urgentie geschetst om te bouwen aan een slimme en sterke krijgsmacht die zorgt voor de noodzakelijke afschrikking. De veiligheidssituatie in Europa is de afgelopen jaren verder verslechterd. De focus verschuift daardoor steeds sterker naar hoofdtak 1: het kunnen verdedigen van het Koninkrijk en NAVO-grondgebied tegen een technologisch geavanceerde tegenstander. Defensie moet daarom digitalisering effectiever dan de tegenstander weten om te zetten in gevechtskracht. Kortom: gevechtskracht door rekenkracht.

Tegelijkertijd versnelt de digitale innovatie binnen het militaire domein. Data, kunstmatige intelligentie (AI) en autonome systemen spelen hierin een dominante rol. Deze ontwikkelingen gaan hand in hand met andere technologische trends, zoals de toenemende kracht van cyberdreigingen, de militarisering van het ruimedomein, congestie in het elektromagnetisch spectrum (EMS) en hybride dreigingen, waaronder aanvallen op datakabels en manipulatie van informatie. Als Defensie onvoldoende meebeweegt met deze snelle technologische ontwikkelingen, is het conflict van de toekomst al bij voorbaat verloren.

Deze strategie richt zich daarom niet alleen op de technologie die Defensie moet omarmen. Minstens zo belangrijk is het vermogen om zich continu aan te passen, voorop te blijven lopen en creatief te zijn in het integreren en toepassen van technologie. De combinatie van mens, data en machine maakt daarbij het verschil.

Focus van de strategie

Het zwaartepunt van de Digitale Transformatie Strategie (DTS) ligt bij het vergroten van de gevechtskracht van Defensie. Defensie moet daarom effectiever dan de tegenstander in staat zijn om:

- Geïntegreerde effecten te realiseren, samen met civiele en militaire partners en over verschillende domeinen heen;
- Informatie- en beslisdominantie te bereiken;
- Voortdurend nieuwe en bestaande technologie te combineren tot meer gevechtskracht.

Het maximale effect wordt bereikt wanneer verschillende technologieën en menselijke vaardigheden naadloos integreren om het gewenste resultaat te behalen. Om dit mogelijk te maken, investeert Defensie enerzijds in het versterken van kritieke technologielaag, waaronder kunstmatige intelligentie (AI), autonome systemen, cybercapaciteiten, beheersing van het elektromagnetisch spectrum (EMS), robuuste communicatiesystemen met voldoende bandbreedte en cloudoplossingen. Anderzijds wordt ingezet op betere samenwerking met marktpartijen, kennis- en innovatienetwerken, en op het vergroten van het interne verander- en innovatievermogen. Zo leert Defensie continu om technologie effectiever om te zetten in gevechtskracht.

Speerpunten van de Digitale Transformatie Strategie

De strategie richt zich op vijf samenhangende speerpunten:

1. *Communicatie en digitale samenwerking*

Defensie investeert in veilige en effectieve digitale communicatie tussen operationele domeinen en met civiele en militaire partners. Dit bevordert snelheid en flexibiliteit, vergroot het aanpassingsvermogen in uiteenlopende scenario's en draagt bij aan het behouden van communicatie tijdens militaire operaties.

Essentieel hierbij is dat communicatiemiddelen in staat zijn om de groeiende datastromen te verwerken en bestand zijn tegen pogingen tot verstoring of uitschakeling. Investerings in Europese satellietcommunicatie en een robuuste mix van communicatiemiddelen die verschillende soorten verstoringen aankunnen, zijn daarbij van cruciaal belang. Deze transitie is noodzakelijk om Defensie te beschermen tegen technologisch geavanceerde tegenstanders.

2. *Digitaal fundament*

Een robuust digitaal fundament garandeert in uiteenlopende omstandigheden toegang tot opslag- en rekenkracht. Dit maakt real-time data-analyse en AI-ondersteuning mogelijk, versterkt de informatiepositie en bevordert beslisdominantie. Dit leidt tot vergroting van de gevechtskracht en een tactisch voordeel ten opzichte van de tegenstander.

Daarom zet Defensie in op de integratie van diverse cloud- en edge-oplossingen in een goed beveiligd platform, waarin data efficiënt kan stromen. Ook het digitaliseren van Defensiebrede processen, zoals logistiek en de geneeskundige keten, en het versterken van de onderliggende infrastructuur zijn cruciaal voor het operationeel voortzettingsvermogen.

3. *Data, kunstmatige intelligentie en autonomie*

Slimme algoritmen en autonome systemen versterken de operationele slagkracht van Defensie. Verhoogde inzet op dit terrein leidt tot snellere en beter onderbouwde besluitvorming. Succesvolle toepassing vraagt om een verantwoorde en effectieve inzet van AI, met oog voor schaalbaarheid, integratie en ethische kaders.

Het steeds beter integreren van AI in processen en het opschalen van de

digitale infrastructuur voor grootschalige inzet van drones zijn essentieel voor het vergroten van de gevechtskracht. Het vermogen om snel data van hoge kwaliteit uit diverse bronnen te integreren tot bruikbare informatie kan letterlijk het verschil maken tussen leven en dood. Defensie kan en moet op het gebied van AI en autonomie internationaal leidend zijn.

4. *Elektromagnetisch spectrum, cyber en redundantie*

De toenemende digitalisering vergroot de dreiging in het cyberdomein, binnen het elektromagnetisch spectrum en voor fysieke infrastructuren. Inzet van tegenstanders op deze terreinen kan het vermogen tot informatieverwerving en communicatie ernstig verstoren. Daarom investeert Defensie in cyberweerbaarheid, EMS-capaciteiten en redundantie. Dit is noodzakelijk om geïntegreerd optreden mogelijk te maken en een blijvend informatievoordeel te waarborgen.

5. *Digitaal aanpassingsvermogen*

Beschikken over digitale middelen is niet voldoende; het gaat om het effectief en adaptief toepassen ervan. Doorlopende innovatie en het snel kunnen inzetten van technologie voor operationeel voordeel zijn cruciaal. Dit vraagt om nauwe samenwerking tussen marktpartijen, ontwikkelaars en gebruikers (de 'warfighter'), en om het vermogen om voortdurend te experimenteren en trainen met nieuwe digitale toepassingen. Alleen zo voorkomt Defensie dat tegenstanders een technologische voorsprong nemen.

Defensie heeft recent concrete stappen gezet op het gebied van AI en cloudtechnologie. Zo draagt Defensie substantieel bij aan de rijksbrede reservering van 70 miljoen euro voor de oprichting van een AI-fabriek in Groningen. Deze AI-fabriek richt zich op de ontwikkeling van en het onderzoek naar AI-modellen en -toepassingen, onder andere binnen de defensiesector. Ook werkt Defensie actief samen met Nederlandse marktpartijen aan de ontwikkeling van een soevereine clouddienst. Verder wordt binnen het programma GrIT ook vooruitgang geboekt, met nadruk op hoofdtak 1.

Een succesvolle digitale transformatie versterkt het vermogen tot afschrikking en is daarmee essentieel voor de veiligheid van vandaag en morgen. Aan de strategie is een uitvoeringsplan verbonden dat de beoogde veranderdoelen concreet uitwerkt, inclusief financiële consequenties, monitoring en borging. De financiële besluitvorming hierover zal plaatsvinden via de reguliere processen binnen Defensie. Uw Kamer wordt via de periodieke Stand van Defensie geïnformeerd over de voortgang van de digitale transformatie.

Binnenkort wordt ook de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) gepresenteerd. De DTS sluit daar goed op aan, onder andere op het gebied van cloudtechnologie, datadeling, inzet van AI, versterking van digitale weerbaarheid en autonomie, en het vergroten van digitaliseringskennis onder personeel. De wijze waarop mens en technologie worden ingezet verschilt: de Digitale Transformatie Strategie richt zich op het vergroten van de gevechtskracht, terwijl

de NDS zich richt op digitale ondersteuning van grote maatschappelijke opgaven in een sterk veranderende (leef)omgeving.

De staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman